

Teksten: Spreuken 1: 20-33 en Johannes
15: 18-27

Lieve mensen, gemeente van Christus.

Muziek kruipt waar het niet gaan kan, ook in tijden van dood en verderf. Dat leert de tentoonstelling die we straks gaan openen. Dat weten de 20 componisten over wie de tentoonstelling gaat.

Toen is ook nu. Op sociale media circuleerde dit filmpje uit Oekraïne...Kijk en luister maar.

Muziek troost en wekt geestkracht op, is licht in de duisternis. Het is een taal die onze ziel zalft, sterkt en wekt. Zoals Gods spreken dat ook doet. Vandaag vanuit Spreuken en Johannes.

Wijsheid is een Vrouw, ze schooiert langs de wegen, met slogans als 'Haat wekt ruzie op, maar liefde bedekt alle misstappen.' (10:12) Mensen willen haar niet, vrouwe Wijsheid, ze hebben belangrijker zaken te doen. Maar een volk dat niet wijs is, verwildert.

In een tijd als de onze, in een wereld die op haar grondvesten schudt, is het van belang om verhalen te horen die ons overeind houden.

Spreekwoorden wijst ons de weg richting de wijsheid. En in het Johannesevangelie gebiedt Jezus ons elkaar lief te hebben. Dat is, op zijn Frysk, *apart*, alsof liefhebben opgelegd kan worden. Dat dit toch kan, blijkt uit de soort liefde waarover Jezus het heeft. Het Grieks heeft drie woorden voor

liefde; één die warme vriendschap betekent, één voor de erotische liefde en als derde de liefde van de goddelijke soort. Voor die laatste vorm staat het woord *agapè*, dat van het werkwoord *agapaoo* komt. Het woordenboek vertaalt dat met 'tevreden zijn, hoogachten, liefhebben, gehecht zijn' en, wat me verraste, ook met 'begroeten'. En toch klopt dat. Franeker is klein genoeg om de kans te lopen dat je mensen tegenkomt die je kent en groet. Groeten en gegroet worden is in de regel aangenaam. Laatst fietste ik langs een man die ik niet zo goed kende. Ik groette hem en hij mij. Even lichtten zijn ogen op en weerspiegelden iets van pret en verrast zijn. Ja, groeten als vorm van *agapaoo* is op de keeper beschouwd goddelijke liefde bedrijven.

Gods liefde is niet de meest opwindende, maar wel de belangrijkste. Het gaat om iets anders dan warme gevoelens voor elkaar. Het gaat om een houding, en heeft met kennen en kiezen te maken. Het heeft te maken met bekommeren om iemands lot, met je inzetten voor mensen die de dupe worden van anderen, de underdog, de loser.

Als de liefde verdwijnt, verwildert een mens.

Liefde die uit God is, die draait niet zozeer om wat je voor iemand voelt, maar om wat voor iemand je bent. Inzien dat je niet weggkomt met het excuus van 'zo ben ik nou een keer'.

De liefde heeft ook nog met iets anders te maken. Toen Zelensky deze week de Tweede Kamer toesprak, wees hij op het gevaar dat iedereen went aan de oorlog in zijn land. Het hoort er al bij, het wordt gewoon. Nou is in de bijbel het woord voor 'gewoon' hetzelfde als voor 'ziekte'. Dus als iets gewoon wordt, raakt er ook iets ziek. Iets van wakkerte, verbinding. Goddelijke liefde zorgt ervoor dat iets niet went. Goddelijke liefde is je bekommeren om, is duurzame, durende compassie.

In die liefde gebeurt iets bijzonders: we worden daarin vrienden van Jezus. Tegenwoordig is het vrienden-zijn nogal aan inflatie onderhevig, facebook heeft er beslag op gelegd. Maar het wezen van vriendschap is, dat je altijd op iemand

terug kunt vallen..., zoals Toon Hermans
ooit dichtte:

Je hebt iemand nodig:
Stil en oprecht
Die, als het erop aankomt
Voor je bidt
Of voor je vecht
(.....)

Terug naar het partje Johannes-evangelie
van vanmorgen. We lazen, dat Jezus de
liefde van God en vriendschap met elkaar
verbindt. Hoe zit dat? Waarin vinden Gods
liefde en vriendschap elkaar? De liefde van
Jezus die uit God is en de vriendschap
daaruit, geestelijke vriendschap, beide
drijven ze op hetzelfde, op 'het om -niet'.

Zomaar uitreiken, zonder iets terug te hoeven.

Nee, menselijke vriendschap kun je niet plannen of organiseren. Men heeft het wel eens over vrienden *maken*. Vergeet het maar. Vrienden maak je niet, net zoals je geen kinderen maakt. Vrienden en kinderen krijg je, of soms ook niet.

Vriendschap is ten diepste vrij, om niet, het is een geschenk, net als ouderschap. Het komt, of het komt niet.

Het is de Vader in de hemel die ons opdraagt de goddelijke vriendschap aan te nemen, die onze mensenneigingen overstijgt. God schenkt ons die vriendschap. ... En vraagt ons, hem door te geven.

Misschien zitten we wel vol met wereldse vrienden en vriendinnen, en blijft toch het verlangen naar een diepere laag van vriendschap... De vriendschap met Jezus is beslissend voor onze ziel. Want door die vriendschap krijgt de liefde in ons leven een nieuw gezicht. De goddelijke vriendschap die ons geschonken wordt, krijgt in de liefde van Jezus een gezicht. Door te dienen en uit God te leven reikt Hij ons de hand: wees hierin mijn vriend. Heb het leven lief. Heb de mensen lief. Heb jezelf lief, kind van God.

Franciscus had weet van deze liefde.

Ik buig in liefde en dankbaarheid voor het mysterie

*en ik open mijn hart vol mededogen voor al
wat leeft*

*Ik zie alle schepselen als mijn broeders en
zusters*

*en ik draag ze zoals ik zelf gedragen zou
willen worden.*

*In vreugde leef ik dit leven,
om mijn lippen een glimlach.*

Deze liefde doet het nog... Ze leeft in de harten van de nederige, stille en liefdevolle mens.

Jezus ent vriendschap op deze liefde... en ent deze liefde op een beeld, het iconisch beeld van de ware wijnstok. Wij zijn de ranken van die ware, lees betrouwbare,

wijnstok. Wij dragen vrucht als we als rank een zijn met de wijnstok van Christus. Wij groeien uit tot stevige ranken naarmate het woord van God in ons stroomt, dan dragen we dat trossen druiven, dan werken goede woorden door in ons doen en laten.

We hebben het nodig om verbonden te zijn met Gods wijnrank. Wie of wat ben ik? Wie ben ik zelf? Dat zijn grote vragen in deze tijd. Sommige mensen zijn ook zoekend naar: ben ik man of vrouw, of beide? Of: als ik oud ben, wat en wie ben ik dan nog? Of we nu jong zijn of oud, belangrijk of onopvallend, gay of hetero, bi of non-binair, als we met de ware wijnrank een zijn, dan is onze identiteit geënt op Christus. Dat geeft in alle onrust een wonderlijk soort rust, dat geeft van binnen

een niet minder wonderlijk soort vrede in tijden van oorlog, want je bent wel in de wereld, maar niet van de wereld, je valt er niet mee samen. Je bent in de liefde van Christus. Dat is de bron van je identiteit.

*Dit gebied ik jullie:
dat jullie elkaar beminnen.*

Door zo te leven loop je het risico, dat de wereld je haat. Haat verdraagt iets niet. Als de wereld het wezenlijke niet verdraagt, dan maakt ze het tere kapot. Haat is verschroeiend, is soms verpakt in onverschilligheid, de tegenpool van liefde, zo leerde Eli Wiesel. Het haten waarvan hier Jezus spreekt, staat voor afwijzen, geringschatten. 'Die druivensoort stelt niks voor, dat gepraat over liefde en

vriendschap..., wat koop je ervoor in deze tijd?’

De wereld, als die je haat, dan komt het erop aan. Hoe stevige rank heb je dan vanbinnen? En wat is hier de wereld? Johannes gebruikt het woord ‘kosmos’. Dat verwijst naar de schepping, naar de staat van de wereld van voor de schepping: woest en ledig. Dat we steeds terug zijn bij af: de wijngaard die steeds opnieuw kosmos wordt, woeste wereld. De wereld krijgt dit woord erbij in Genesis: ‘tohuwabohoe’, woest en ledig. En de superlatief van woest is ver-woest, en dat is het gevolg van de woesteling... Mariopoel en Charkov na de Russische inval. ‘Kosmos’ is de democratische samenleving in ontbinding, waar de een

leeft ten koste van de ander, waar mensen tot knecht of tot slaaf worden van kille systemen. Waar de sterkste overleeft.

Het Evangelie brengt de goede woorden, die in het spreken de chaos en verwarring opheffen. Goede woorden gaan over scheppen, ze scheppen orde. Scheppen is onderscheiden, en dan ruimte laten tussen het een en het ander. Waar God spreekt in en tussen mensen verandert chaos in orde, en komt het tussen mensen in orde.

En daarbij krijgen we hulp van de gids en helper, de gestalte van Christus. De erbij geroepene in ons binnenste. Zijn gestalte helpt ons de goddelijke liefde terug te vinden. Midden in de wereld die haar vergeten is.

Zo weten wij wie wij zijn,
zo zijn onze innerlijke gaten gevuld met
wijnranken,
verbonden met de ware wijnstok,
zo zijn wij vervuld van goddelijke liefde om-
niet
en delen die uit, als muziek,
zo zijn wij in de duisternis
LICHT.

Amen